

JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY

a nagy-váradi, kassai és kolozsvári ügyvédi egyletek közlönye.

Megjelenik minden kedden;
a „magy. jogászgylés” tartama alatt naponként.
Előfizetési díj:
Félévre 6 ft., negyedévre 3 ft. o. ért.

Szerkesztői iroda:
Üllői-ut 1-ső szám, II. emelet.
Kiadó-hivatal:
Egyetem-utca 4-dik szám alatt.

A kéziratok
bérmentve a szerkesztőhöz,
a megrendelések
a kiadó-hivatalhoz intézendők.

TARTALOM: A traditio, mint a dologbani jogok szerzés módja. Dr. Kuncz Jenő, h. ügyvéd. — A lemenő leánygyermek örököségi jogának megszo-
ritásáról. Dr. Misner Ignác, h. ügyvéd. — A váltójogi mulasztás és elévülés közti különbség és a jogvesztés e két nemének joghatálya.
— A tőke. Dr. Berde Áron, kir. jogakadémiai igazgató-tanártól. — Különfélek.

MELLÉKLET: Curiai határozatok.

A traditio, mint a dologbani jogok szerzés-módja.

A tudományos elmélet úgy, mint a római jog és a modern positiv jogrendszerek legtöbbjei, egyaránt követelik, hogy a dologbani jogok, vagy legalább egyes dologbani jogok derivatív szerzése traditio által közvetítessék.^{1—2)}

Traditio alatt értjük azon külső, érzékek alá eső cselekményeket, melyeknek célja, az elidegenítendő dolgot oly tényleges viszonyba hozni a szerzővel, hogy az a dologra physicailag hathasson (apprehensio, corpus).³⁾

A traditio jogi természete felett igen eltérők a nézetek.

A régibb iskolák szerint a traditio magában véve, (unda traditio) nem tekinthető a dologbani jogok keletkezési alapjának (Entstehungsgrund), hanem kell, hogy ahhoz még u. n. szerzési czim (titulus acquirendi) járuljon; értvén ez alatt a traditiót megelőzőtt jogügyleteket, pl. adásvevési, csere, ajándékozási, zálogszerződést stb. E tant a római jogforrások e tételére alapították: nunquam unda traditio transfert dominium, sed ita, si conditio aut aliqua justa causa praecessisset, propter quam traditio sequeretur. L. 31. pr. D. d. A. R. D. (41. 1.)⁴⁾

Ujabbí írók elvetik e tant; a traditiót mástól független és önmagában fenálló jogalapnak mondják; jellemző sajátosságát épen a causa praecedentstől való függetlenségében találják; és daczára annak, hogy külső cselekményekből áll, nem látnak benne egyebet, mint szerződést (u. n. dologbani szerződés, megkülönböztetésül a traditiót netán megelőzőtt adásvevési szerződésben foglalt u. n. kötelmi szerződéstől).⁵⁾

Vitás továbbá: vajjon a traditio minden dologbani

jognak szerzés-módját képezi-e, vagy csak némely dologbani jogok sajátja.

Igy péld. a római jog szerint kétségtelen, hogy tulajdon-átruházáshoz traditio szükséges,¹⁾ hypotheca szerzéséhez pedig nem.²⁾ Ellenben vitás, vajjon a servitus, emphyteusis és superficies traditio által szereztetik meg, avagy pusztán összhangzó akarat által minden további külső cselekmény nélkül;³⁾ — míg ismét az osztrák polgári törvénykönyv szerint a traditio minden dologbani jog közvetett szerzés módja.⁴⁾

Vége nincs egyetértés az iránt, minők legyenek azon külső cselekmények, melyek folytán a traditio jog-érvényesen létre jön.⁵⁾

Nem feladatunk a különféle testi cselekmények alkalmas volta felett folyt vitákat előadni, hanem csak a traditio intézményének megismertetése céljából példaképen néhány tradicionális cselekményt elősorolni; tekintet nélkül arra, általánosan elismervék-e olyanoknak, avagy vitások.

Megtörténtnek tekintetik ugyanis a traditio:

ha a dolog a vevő kezébe adatik;⁶⁾

ha a háznak, vagy az elidegenített dolgot magában rejtő hüvelynek stb. kulcsai kézbesitetnek;

ha az eladó rendelkezési jogát igazoló okmányok átszolgáltatnak a vevőnek;

ha az elidegenített dolog a vevőnek megmutat-
tatik;

ha a vevő a dolgot megjelzi;

sőt elégségesnek tartatik, ha az ügylet a dolog jelen
létében köttetik meg.⁷⁾

A római jognak e tétele: non est enim corpore et actu necesse apprehendere possessionem, sed etiam occultio et effectus. (L. 1. §. 21. d. poss.) igen tág értelmű: úgy hogy e szerint a legkülönbébb cselekmények is egyaránt alkalmasak a traditio eszközzésére.⁸⁾

Ha már most valamely dolog elidegenítettik, és az

¹⁾ L. 20. C. d. pact. (2. 3.)

²⁾ L. 4. D. d. pign. (20. 4.)

³⁾ Unger: System 93. §. not. 6.

⁴⁾ 424., 425. stb. §§.

⁵⁾ Savigny: Besitz 14. §.

⁶⁾ Az osztr. ptk. szerint ezen átruházási mód a szabály, lásd 426. §.

⁷⁾ Savigny szerint ez volna a tulajdonképeni birtokeszerzési tény. Besitz §. 15.

⁸⁾ Savigny, Besitz §§. 15, 16, 17, 18. és 19. — osztr. ptk. 426, 427, 428. §§. Preuss. Landr. I. Th. 7. Tit. 61. stb. §§. Szász polg. törvénykönyv 194—200. §§. Zürichi polg. törvénykönyv 489. §.

¹⁾ Traditionibus et usucapionibus dominia rerum, non nudis pactis trans feruntur L. 20. e. d. pactis (2—3.) — dor blosso Titel gibt noch kein Eigenthum, das Eigenthum und alle dinglichen Rechte überhaupt können . . . nur durch die rechtliche Uebergabe und Uebernahme erworben werden, das österr. allg. b. Gesetzb. §. 425.; — Preuss. Landr. I. Th. 10. Tit.; — Sächs. a. b. G.-b. §. 253., 466. — Züricher b. Gesetzbuch §. 646.

²⁾ Csak a code Napoléon és az annak nyomán készült törvénykönyvek nem ismerik a traditiót.

³⁾ Savigny: Besitz 14. §. — corpus d. h. die äussere Begebenheit, im Gegensatz dor inneren Thatsache; — ugyanott §. 19.

⁴⁾ Unger: System 72. §.; Savigny, Oblig. R. 78. §.

⁵⁾ Unger: Syst. 72. §. 30. j. és 92. §.; — Savigny: Oblig. R. 78. §. — kivált m. jegy.

elidegenítés alkalmával az elősorolt traditionalis cselekmények egyike használtatott, a vevő megszerzi magát a dolgot, és e dologra vonatkozó jogát minden harmadik ellen érvényesítheti. Ha ellenben a dolog szó — vagy írásbeli szerződés útján ugyan eladatott, de az átadási cselekmények nem alkalmaztattak, a vevő nem szerzi meg a dolgot magát, hanem csak igényt nyer a dologra, melyet ugyan az eladó ellen érvényesíthet, de minden harmadik ellen, tehát nem azon harmadik személy ellen, kinek a dolog az elidegenítő által, bár utóbb és jogtalanul, de traditio útján eladatott ¹⁾

Lássuk e tant néhány példa által megvilágosítva.

A-nak van egy várós szerte ismert szép paripája, melyet B. megszerezni óhajt. B. felkeresi e végből A-t, megegyezik vele a ló árában és lefizeti a vételért több tanu jelenlétében. A közönséges, azaz: nem jogász ember most azt hinné, hogy a ló B-nek tulajdona lett, és hogy A. a lóról többé nem disponálhat. Ámúlva hallja azonban a jogásztól, hogy nagy csalódásban él, hogy ellenkezőleg B. nem rendelkezhetik a lóról, hanem hogy ezt tehesse, szükséges, hogy A. a lovat B-nek birtokába bocsássa. Hogy mit kelljen B-nek tenni azon célból, hogy a ló neki tradáltassék: e kérdésére azt fogja neki a jogász felelni, hogy mindenekelőtt szükséges, hogy a lónak közelébe menjen. De hogy aztán mit tegyen vele: vajjon feluyergelje-e a lovat, ráüljön-e, avagy elég ha pusztán megtekinti, ²⁾ e kérdések felett valószínűleg a legjobb jogász is zavarba fogja jönni.

Egy másik eset.

Egy gazdag amerikainak nyaralója van X. európai államban, hol a tulajdonszerzéshez traditio szükségeltetik, melyet New-Yorkban egy odavaló embernek elad. A vevő óvatosan kíván eljárni, ügyvédhez fordul. Az ügyvéd most azt tanácsolja neki, hogy utazzék el az eladóval haladéktalanul, végezzen el vele a nyaraló előtt bizonyos szertartásokat és ekkor biztos, hogy a nyaraló az ő tulajdona. Ha ezt nem tenné, azt kockáztatja, hogy az eladó a nyaralót ismét másnak adja el, az új vevővel a szükséges traditionalis actusokat a villa előtt elvégzi: és ekkor hiába minden törekvése, a nyaraló, melyet megvett, nem lesz az övé, hanem a későbbi vevő tulajdona marad.

Ezen példákból a traditio belső jelentőség nélküli jellege, és üres formalismusa már oly annyira kirí, hogy minden további commentálást bátran mellőzni lehetne. Ha mindazonáltal további vizsgálódások és fejtegetésekbe bocsátkozunk, teszszük, mert oly intézményt, mely évszázadok óta érvényben áll, és mely a jogrendszerben mindenkor oly fontos szerepet játszott, egy érintéssel halomra dönteni nem lehet. Szükséges lesz tehát azt, mit ez intézményről az imént állítottunk, bebizonyítani.

Mai nap ugyanis általánosan el van ismervé azon jogi alapelv, hogy a jogváltozások, melyek jogügyletek által szándékoltnak, egyedül az azokra irányzott akarat által jönnek létre, — hogy az akarat, jogviszonyok keletkezése — módosulása és megszűnésére nemcsak lényeges befolyással bír, hanem azoknak egyedüli oka. ³⁾

Mily ellenmondás létezik már most a fentebbi alapelv és részletes alkalmazásai vagyis azon jogtételek között, melyek a dologbani jogok származékos szerzés módját szabályozzák. ⁴⁾

¹⁾ Si ager executionis causa ad aliquem pertineat, non recte hac actione (vindicatione) agi poterit, aut equam traditus sit ager, f. 50. pr. Dig. de rei vind. (6. 1.) és o. ptk. 430. §.

²⁾ Tehát a pusztán személyes jelenlét Savigny: Besitz §. 15.

³⁾ Unger: System 78. §.

⁴⁾ ... der Vertrag bildet nur eine einzelne Anwendung des viel allgemeineren Rechtsbegriffes der Willenserklärung: Savigny. Obl. R. 71. §.

A felek szó-, vagy írásbeli szerződést kötnek, akaratuk egyesül az iránt, hogy egy meghatározott dolog, mely eddig az egyiké volt, ezentúl a másik fél tulajdona legyen, ezen akaratjukat kellőképpen nyilvánosságra hozzák: és ime, akaratjuknak még sem lesz hatálya, a kívánt eredmény létre nem jön, a dolog nem lesz a vevő tulajdona, hanem az eladóé marad mindaddig, míg a traditio létre nem jön, azaz: míg bizonyos külső cselekmények véghez nem vitetnek, melyek sem a felek akaratával, sem annak nyilvánításával összefüggésben nincsenek.

Es ezen ellenmondás meg nem szüntethető, bármely értelmezést is adjunk a traditiónak.

Ha a traditiónban külselekményeknél egyebet nem látunk — miként a régibb iskola: indokolatlan marad, mért szükséges a jogváltozás létesítésére a kellőképpen nyilvánosságra hozott akarat tételményen kívül még valami.

Ha pedig a traditiot úgy értelmezzük, mi zerint az nem egyéb, mint szerződés (u. n. dologbani szerződés), tehát akaratnyilvánítás; akkor még nagyobb következetlenségbe esünk, mert ez esetben azt kellene állítani, hogy dologbani jogügyletekhez rendszerint két akaratnyilvánítás szükséges: t. i. a traditiónban foglalt dologbani szerződés, és az u. n. obligatorius szerződés, miként a traditio megtörténte előtt létrejött adásvevési csere, ajándékozási stb. szerződések elneveztetnek; — és csak kivételes szerződési esetekben, pl. alamizsna osztogatás vagy apró piaci vásárlásoknál kerülnének el a kettős szerződésben foglalt következetlenség; mert ezen nyomban teljesített jogügyleteknél a dologbani és kötelmi szerződés összeesik.

Azon esetben, ha a traditiónban szerződés, tehát akaratnyilvánításnál egyebet nem látunk, azonban még mindig indokolatlan maradna azon különös jelenség, mért kell az akaratnak dologbani szerződéseknél épen más cselekmények, és nem szavakban vagy betűkben nyilvánulni, holott pedig ez utóbbiak nemcsak rendesen szoktak akaratnyilvánításokra használtatni, hanem ezen célra a homályos és könnyen félre érthető traditionalis cselekményeknél hasonlíthatatlanul alkalmasabbak is.

Egyik másik, és pedig a legrégebbi időktől fogva elismert sarkelve a jogrendszernek az, hogy senki több jogot másra nem ruházhat, mint a mennyivel maga bír. ¹⁾

Ezen elv is halomra döntetik a traditio által. Mert, a traditio meg nem történvén, az elidegenítő ugyanazon jogot, melyet már egyszer elidegenített, és ilyképen arról lemondott, daczára annak jogérvényesen ruházhatja át egy harmadik személyre.

Persze elpalástoltatik e következetlenség azon tanelvvel, hogy a traditioig az elidegenítő tulajdonos marad, és a netán fenálló obligatorius szerződés az elidegenítő dologbani jogát nem alterálja.

De ezen tétel az ellenmondást meg nem szünteti; mert ha az elidegenítő egyszer akaratát kijelentette, hogy azon dolog, mely eddig az ő tulajdona volt, most másé legyen, már nem lehet mondani, hogy az eladó tulajdonjoga még fenáll; hacsak csak nem akarunk egy más következetlenségbe esni, azt állítván, hogy az eladó fenebbi akarat nyilvánításának hatálya nincsen.

Ha pedig nem akarjuk ignorálni azon haladottabb felfogást, mely szerint a jog nem mechanikailag egymás mellé sorozott szabályok holt tömege, hanem eleven szerves egész, melynek részei benső összefüggésben áll-

¹⁾ Nemo plus juris in alterum transferre potest, quam ipse habet.

nak és egymást kölcsönösen feltételezik: ¹⁾ akkor nem tekinthetünk oly intézményt indokoltnak, mely, miként a traditio, ellenkezésben állván a jog sarkelveivel, a jogi következetességet megszakasztja, és a rendszeres egységet megrontja.

Tagadhatlan, hogy a jogi következetességet teljes tisztaságban positiv törvényekben érvényre hozni nem lehet. Számosak ugyanis azon czélszerűségi momentumok, melyeket tekintetbe venni kell, és melyek kedvéért, gyakorlati nagy fontosságuknál fogva, a rideg jogi következetességet feláldozni szükséges. Ide tartoznak mindazon jogtételek, melyek nem a ratio juris, hanem az u. n. ratio legis vagyis törvény-politikai elvekben gyökereznek. Nevezetesen számosak lehetnek az esetek, melyekben a törvény az akaratnyilvánítás puszta tényével meg nem élégedhetik, hanem az akarat hatályához még egyéb kellékeket kíván meg, a forgalom, jogbiztonság stb. érdekében. Példák erre a végrendeletek, meghatalmazások, ajándékozások, váltók stb. kellékei, kiválólag pedig a telekkönyvi intézmény.

A mennyiben az akarat létele és nyilvánítása tényén felül jogügyleteknél sokszor megkívánt egyéb törvényes kellékek által — bár mennyire lényegtelenek is legyenek ezek elméletileg, gyakorlati haszon éretik el: indokoltak és helyeselhők. És ha ugyanazt a traditióról lehetne állítani, a kifogás alá nem eshetnék.

De a traditiót törvény politikai tekintetek sem igazolják.

Voltak ugyan, kik a traditiót ezen szempontból vélték igazolhatónak; nevezetesen, kik azt állították a traditióról, hogy a forgalom biztonsága követeli: mert a dolgokra vonatkozó jogváltozásokat nyilvánosságra hozza. ²⁾

Ha traditio valóban azt eredményezné, haszna szembezőkö volna, és a forgalom ily intézményt nem nélkülözhetne.

Sajnos, hogy ez nincsen így. Ugyanis nem tartozik a traditio lényegéhez, hogy nyilvánosan menjen végbe, hanem jogérvényes, habár négy szem között is végeztek. Hogy ily esetben a nyilvánosságra nem igen hathat, tehát a forgalom biztonságát nem mozdítja elő, világos. De ha nyilvánosan is menne végbe a traditio, valóban primitív felfogás volna azt feltételezni, hogy a forgalomnak ezer meg ezer, alakot, helyet és birtokost minduntalan cserélő tárgyaira vonatkozó jogositványok a traditióval fogva a közönség által evidentiában fognának tartathatni.

Különböben a legdöntőbb bizonyíték arra nézve, hogy a traditio a forgalom biztonságát nem mozdítja elő, azon tény, hogy ingatlan dolgoknál mellőztetett és a nyilvánkönyvi intézmény által pótolgatott. Pedig a fekvőségek a forgalomnak oly tárgyai, melyek nagy értékek és nemzetgazdasági jelentőségöknél fogva a közfigyelmet kiváló mérvben magukra vonni képesek; — oly tárgyak, melyek aránylag gyéren kerülnek forgalomba, és ha elidegenítettek, oly ünnepélyes módon bocsátattak birtokba, hogy valósággal azt lehetett mondani, hogy a jogváltozás köztudomásra jutott.

Ha tehát a traditio ez esetekben nem mutatkozott alkalmasnak a forgalom érdekei megóvására, miként várhatunk ez intézménytől eredményt az ingóságokali forgalomban, hol a fenebb kiemelt előfeltételek teljeséggel hiányoznak.

Végre kitünik a traditio mellett felhozott érv alaptalansága még abból is, hogy a törvények a forgalom biztonságáról más intézmények által gondoskodtak. Ide tartozik pl. a bonae fidei possessor kedvezményei, — a specificatio általi tulajdonszerzés, a ptk. 367. §-ának rendelkezései stb.; mely intézkedések feleslegesek, sőt mellőzendők volnának, ha a traditio a forgalmat biztosítana.

Különböben majdnem bizonyossággal lehet állítani, hogy nem forgalmi értékeknél fogva lett a traditio a különféle jogrendszerekbe felvéve, — hisz e jogintézmény majd oly régi, mint a római jog in jure cessioja és mancipatioja, tehát oly kornak intézménye, melynek alig lehetett forgalma, de ha lett is volna, érdekeit közgazdasági ismeretek hiányánál fogva semmiképen fel nem ismerhette.

Azonban mielőtt e nézetünket részletesebben meg-alapítanók, szükséges lesz a dologbani jogok származékos szerzésére vonatkozólag néhány megjegyzést tenni.

A jogügyletek folytán eredt jogok keletkezése és fenállásának egyetlen alapja az akarat. Ha a felek akaratára oda irányul, hogy egyrészt bizonyos jog keletkezzék, másrészt pedig ugyanazon jog megszűnjék: úgy a jogváltozásra irányzott akarat az egyetlen ok, melynél fogva a jogváltozás bekövetkezik.

Az eltérés ezen alapelvtől, tehát a ratio juristól megengedhető ugyan, de csak ott, hol azt törvény politikai tekintetek, vagyis a ratio legis parancsolja. E szempontból dícséretes intézménynek kell mondani a nyilvánkönyvi intézményt, holott a fenebbi jogi alapelvvel egyenes ellentétben áll. De viszont, hol czélszerűségi indok fen nem forog, vagy a bár üdvös mellékczél az elvtől eltérést involváló jogszabály által el nem érhetik: a rendszer egységét megszakasztó eltérés a jogi következetességtől, mint ok nélküli, már egyszerű logikai törvényeknél fogva sem helyeselhők; de azért is elvetendő, mert mint kivétel nehezíti a jogismeretet, és mint alaptalan intézmény sérti a jogérzetet.

Ily nemü intézménynek bizonyulván a traditio, azt a törvényből kiküszöbölendőnek véljük.

A szerzett jogok biztosítása azonban gyakorlatilag szint oly fontos dolog, mint a megszerzés maga, és nevezetesen a dologbani jogok biztosítására vonatkozólag több oly körülmény veendő figyelembe, melyek másnemü jogoknál elő nem fordulhatnak, és melyek, ha nem is a traditio kifejlődésére, de talán érvényben tartására némi befolyással voltak.

Ugyanis, a dologbani jogok tárgya dolog (u. n. testi dolog; res; Sache;). A dolgok természeti tulajdonságaiknál fogva több osztályba sorozhatók. Vannak dolgok, melyek külsejük által annyira különböznek más, ugyanazon nemhez tartozó dolgoktól, hogy a hasonnemüektől mindenkor könnyen megkülönböztethetők. Ily tárgy pl. egy festmény, egy ház, egy mezei jószág stb.

Vannak ismét dolgok, melyeket természetes tulajdonságaiknál fogva más ugyanazon nemhez tartozóktól vagy nagyon nehezen, vagy épen nem lehet megkülönböztetni, pl. egy juhot a nyájtól, egyes pénzdarabot stb.

Az első nemük: jogászi egyéneknek (Individuen), az utóbbiak: jogászi mennyiségeknek (Quantitäten) nevezetnek. ¹⁾

Ha már most ilyen, természeténél fogva a mennyiségekhez tartozó dolog elidegenítettik, az ugyan pusztán a szerződés létre jötte által fog megszereztetni, de a szerzett tulajdonjog a dolog felett csak úgy válik a szerzőre nézve gyakorlativá, ha a dolgot vagy oly tényle-

¹⁾ Unger: System §. 10. és 24.

²⁾ Stubenrauch b. G.-b. 425. §. allg. b. G.-b. §. 427. . . . indem man mit der Sache ein Merkmal verbindet, woraus jedermann deutlich erkennen kann, dass die Sache einem anderen überlassen werden ist.

¹⁾ Lásd. Unger. 50. §.

ges viszonyba hozza, hogy ahhoz kivüle más ne férhesen, (pl. ha a vásárolt dolgot azonnal magával viszi) vagy a mennyiben ezt nem tenné, ha a dolgot individualisálja, azaz valamely jellel látja el, melynél fogva az más ugyanazon nemhez tartozó dolgoktól megkülönböztethetővé (pl. ha a birkára, lóra jelt sült), tehát mint tulajdona felismerhetővé és ennél fogva birói uton is kereshetővé válik.

Egy példa az esetet megvilágosítandja.

Ha könyvkereskedésben könyvet veszek, kétségtelenül megszerzem a tulajdonjogot a megvett könyv felett, mihelyt az adás-vevési szerződés kötött és a könyvkereskedő között létrejött. De tulajdonjogom csak az esetben lesz gyakorlati, ha a könyvet vagy azonnal magammal viszem, vagy a mennyiben ezt nem tenném, ha valami a többi példányoktól megkülönböztető jellel ellátom, pl. nevemet rájegyzem.

Mert az első esetben a könyvtáros nem fogja könyvet másodszor elárusíthatni, vagy elsikkaszthatni; — a második esetben teheti ugyan, de a könyvön levő jel lehetővé teszi nekem a könyvet felismerni, és mint tulajdonomat visszakövetelni.

Oly dolgoknak akár megjelzés, akár más módoni individualisálása, melyek természetöknél fogva a menyiségekhöz tartoznak, mindenesetre elég fontos momentum, és a mennyiben némely traditionalis cselekmény által hason eredmény idéztetik elő, a traditio sok esetben jónak bizonyult.

De a mennyiségű dolgok egyéniesítése nem azonos tény a traditíóval; mert eltekintve, hogy nem feltétele a dologbani jogok szerzésének, nem egyéb, mint óvatossági szabály, mely mintilyen ép oly kevésbé tartozik a törvénykönyvbe, mint pl. azon óvatossági szabály, hogy mielőtt valamely ingatlanra hitelezni, meg kell nézni a telekkönyvet; továbbá nem szükséges oly dolgoknál, melyek természetöknél fogva amugy is egyéni; végre nem kívánják a harmadik személyek, tehát a közönség és forgalom (l. polg. tvk. 427. §.), hanem pusztán a vevő egyéni érdekei.

Végre kiemelendő, hogy nem minden traditionalis cselekmény által idéztethetik elő a fennebbi eredmény, sőt inkább kivételesen csak néhány átruházási módok által. Így pl. a kézből kézbe való átadás, ezen alap formája a traditiónak, mely az osztrák polg. tvk. szerint ahol csak lehet alkalmazandó, mit sem fog használni az új tulajdonosnak, ki az átadás megtörténte után a megvett dolgot az eladónál hagyja: mert ha a dolog menyiség volt, okvetlenül elvész az új tulajdonosra nézve azon esetben, ha az eladó a dolgot ismét eladja, avagy elsikkasztja: mert nem fogván a dolgot más ugyanazon nemhez tartozóktól megkülönböztethetni, azt nem is fogja keresni.

(Vége köv.)

Dr. KUNCZ JENŐ,
h. ügyvéd.

A lemenő leánygyermek örököségi jogának megszorításáról.

Dr. Katona Mór „A törvényes örökös a magyar jogban“ című értekezésében, melyben törvényeink legkifejtettebb részének, az örököségi jognak számos hézagait kitünteti, a lemenők törvényes örököséről szóló fejezetet egy új, a halottak sorából feltámasztott eszmével, rekeszti be.

Ugyanis kiindulva azon helyes szempontból, hogy hazánk vagyoni élete nagy részben mezőgazdaságon alapul, és tekintetbe véve, hogy a kis birtokoknak törpe birtokokká való fajulása a helyes egyensúlyt a birtok-

arány közt megzavarni, és parasztosztálynak politikai, mivelődési és vagyoni állását veszélyeztetni képes volna, a kis birtokoknak feldarabolását a lemenők törvényes örökösége tekintetében megállapítandó korlátok által véli megakadályozhatónak, és pedig oly formán, hogy a lemenő leánygyermek osztályrésze kisebbre szabassék a gyermekekénél és hogy az utóbbiak jogosítva legyenek a fekvő birtokot a valódi becsáron alól megtartani.

Czikkiró a jogászközönséget ezen eszméjének valósíthatása iránti véleményadásra hívja fel; legyen tehát szabad e pont körüli nézeteimet távol minden tudományos fitogtatás és auctoritásokra való hivatkozástól, kifejtennem.

A törvényes örökös a vérbeli összeköttetésen, a véregységen alapul; a leány ép úgy édes gyermeke szüleiének, mint a fiu, mindketten tehát szüleikhez ugyanazon rokonsági fokozaton állanak, és a jogczim, melyen törvényes örököségi joguk sarkal, egyenerejű.

Ezek folytán a vérbeli egység, a rokonsági fokozat, és ezek által közvetve az örökhagyó akarata képezik a törvényes öröklés, illetve az örökség mikénti felosztásának jogalapját, és az állam azon intézkedésével, hogy a leánygyermek osztályrészt kisebbre szabja, mint a fiukét, mintegy felbontja a vérbeli kapcsolatot, és jogtalanságot követ el az örökhagyón, ki az ugyanazon egy rokonsági fokon álló utódjait egyenlő előnyben akarta részesíteni, és még kirívóbb jogtalanságot követ el a leánygyermeken, kiknek kisebb osztályrészt juttat, mint az ugyanazon fokú fiutódoknak.

Czikkirónak eszméje valósíthatása mellett felhozott azon indokai, hogy a férfi már a természettől magasabb szellemi és testi erővel felruházott, hogy több gond fordíttatik nevelésére, és hogy születésénél nagyobb az öröm, ép oly kevésbé nyomhatnak valamit a latban, mint azon érve, hogy a nő csak a családon belül van hivatva szereplésre. — Mert azon körülmény, hogy a férfi erősebb karral rendelkezik, vagy hogy nevelésére nagyobb gond fordíttatik, őt nagyobb osztályrésze fel nem jogosíthatja, és a leánygyermek pedig meg nem rövidítheti, minthogy a vérbeli kapocs ezen tények által, még ha teljesen valók is volnának, sem nem gyengítettik, még kevésbé megszüntethetik.

Még kirívóbb színben tűnik fel a jogi életünkből gyökeresen kiküszöbölt elvnek újabb átültetése szemben az európaszerte érvényre emelkedett törekvéssel, mely egyenesen oda irányul, hogy a nők nagyobb műveltségben részesíttessenek, önállóságra való jutásuk lehetőleg elősegíttessék; már pedig ha az állam az árva leányokat azon eszköztől, melylyel önállóságra, műveltségre vergődhetnek, megfosztja, az által őket örökös műveletlenségre kárhoztatja és gyakran az erkölcstelenség örvényébe sodorja.

Egy más káros hatása ezen elv alkalmazásának abban nyilvánulna, hogy anyagi korunkban, melyben a vagyon oly döntő szereppel bír, a férfunak felesége választásánál nemcsak annak szellemi és erkölcsi tulajdonaira, hanem egyszersmind vagyoni állapotára kell tekintettel lennie. — Az árva hajadonok csekély öröksége miatt a házasságok száma is apadna, mi által a kérdéses rendszabály ezen következményeinél fogva ismét csak az erkölcstelenség és boldogtalanság forrásává válhatnék.

De különösen áll ezen megjegyzés a parasztosztályra nézve; a leánygyermek, míg szülei házában vannak, ép úgy tevékenyek a gazdaságban, mint a gyermekek, és annál sujtóbb rájuk nézve, ha ők, kik szülei vagyonának szaporításán a fitestvérekkel egyenlő mértékben